

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATerea DISCRIMINĂRII

AUTORITATE DE STAT AUTONOMĂ

HOTĂRÂREA NR. 439

Din 20.05.2020

Dosar nr.: 836/2019

Petiția nr.: 7122/26.08.2019

Petent: ..(deputat PNL Ialomița)

Reclamat: ..(deputat PSD)

Obiect: afirmații cu un caracter posibil discriminatoriu pe pagina de Facebook

I. Numele, domiciliul sau reședința părților

Numele, domiciliul, reședința sau sediul petentului

1. ..

Numele, domiciliul, reședința sau sediul părții reclamate

2. ..

II. Obiectul sesizării și descrierea presupusei fapte de discriminare

3. În data de 24.11.2019 partea reclamată a postat pe pagina personală de Facebook un mesaj cu un conținut posibil discriminatoriu.

III. Citarea părților

4. În temeiul art. 20 alin(4) din O.G. nr.137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, republicată, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a îndeplinit procedura legală de citare a părților.

5. Prin adresa nr.7122/06.012.2019 a fost citat petentul, iar prin adresa nr. 7498/06.12.2019 a fost citată partea reclamată pentru termenul stabilit de Consiliu, la data de 21.01.2019, ora 10:00.

6. Partea reclamată a depus puncte de vedere.

7. Procedură legal îndeplinită.

IV. Susținerile părților

Susținerile petentului

8. În data de 24.11.2019 partea reclamată a postat pe pagina personală de Facebook un mesaj cu un conținut posibil discriminatoriu. Acest mesaj a fost postat în contextul alegerilor prezidențiale.

9. Mesajul în integralitatea sa este: „ Am votat cu inima pentru un suflet de român. Am votat cu gândul la tot ce este românesc. La religia ortodoxă a strămoșilor, la limba în care am spus primele cuvinte, la tradițiile păstrate cu atâtea sacrificii.

Am votat pentru respectarea dreptului la opinie publică. Am votat împotriva urii.

Am votat pentru respectarea Constituției României pentru pluralism politic și pentru o țară în care fiecare român să își găsească locul. Am votat cu singurul candidat român de pe buletinul de vot, pentru că, astăzi, este despre România și despre viitorul ei.”

Susținerile părții reclamate

10. Partea reclamată consideră că cele expuse pe pagina personală de Facebook se încadrează în limita libertății de exprimare.

11. Este important de avut în vedere, afirmă partea reclamată, că prin sintagma „*religia ortodoxă a strămoșilor*”, și-a manifestat religia și convingerile, fără a aduce atingere celorlalte religii.

12. Cuvintele/expresiile/sintagmele/frazele folosite de partea reclamată în data de 24.11.2019 (ulterior votului exprimat la alegerile pentru desemnarea președintelui României) sunt deplin comparabile cu principiile democratice, respectă drepturile omului libertățile fundamentale, nu evidențiază o minimă intenție de a discrimina, nu aduc atingere demnității umane a cetățenilor români aparținând altor confesiuni/culte religioase sau etnii și nu creează o situație sau o atmosferă degradantă, ostilă, înjositoare la adresa acestora.

13. Folosirea sintagmei „*singurul român*” se raportează la ceea ce candidatul a promovat în întreaga campanie electorală.

14. De asemenea, partea reclamată precizează că împrejurarea că celălalt candidat român în persoana domnului Klaus Iohannis, nu le-a promovat în perioada campaniei electorale pentru alegerea președintelui României nu înseamnă că acesta din urmă nu le reprezintă, că nu le susține sau nu le împărtășește.

V. Motivele de fapt și de drept

15. În fapt, Colegiul director este chemat să se pronunțe asupra limitei libertății de exprimare fiind supuse analizei afirmațiile părții reclamate realizate printr-un comentariu postat pe pagina personală de Facebook.

16. În drept, în soluționarea prezentei sesizări apreciem că sunt incidente următoarele texte de lege:

- art. 10 și art. 14 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale;
- art. 1 alin. (3), art. 16, art. 29 și art. 30 din Constituția României, revizuită în 2003;
- art. 2 alin. (1) și art. 15 din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare (în continuare O.G. 137/2000).

17. Colegiul este chemat să se pronunțe asupra raportului dintre libertatea de exprimare și dreptul la demnitatea persoanei, interzicerea discriminării raportată la aprecierile reclamatului, obiect al prezentei sesizări. Analiza urmărește să stabilească dacă în acest caz s-a depășit limita libertății de exprimare și, în consecință, se impune o ingerință a statului prin aplicarea unei măsuri proporționale cu scopul urmărit.

18. Potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, pentru a fi acceptată o ingerință în dreptul de exprimare, aceasta trebuie:

- **să fie prevăzută de lege** (care la rândul ei trebuie să îndeplinească anumite calități: să fie previzibilă și accesibilă),
- **să urmărească un scop legitim,**
- **să fie necesară într-o societate democratică și să fie proporțională cu scopul urmărit** (Corneliu Bârsan, *Convenția europeană a drepturilor omului*, vol. I. Ed. C.H. Beck, București, 2005, p. 769-801).

Ingerința să fie prevăzută de lege

19. Prima cerință, cea a **existenței unei prevederi legale**, care să reglementeze ingerința statului în exercitarea dreptului libertății de exprimare este îndeplinită de art. 2 alin. (1) coroborat cu art. 15 din O.G. 137/2000. Totuși, apreciem că aceste texte de lege trebuie coroborate cu art. 2. alin. (8) din O.G. 137/2000 potrivit căruia „prevederile ordonanței nu pot fi interpretate în sensul restrângerii dreptului la libera exprimare, a dreptului la opinie și a dreptului la informație”. Apreciam că **ambele texte normative sunt previzibile și accesibile**, deși protejează o valoare fundamentală într-o societate democratică și sunt noțiuni care au și un caracter abstract.

Ingerința să urmărească un scop legitim

20. Raportat la **scopul legitim urmărit** prin posibila ingerință a statului în libertatea de exprimare se urmărește protejarea demnității umane.

21. Protecția demnității unor grupuri constituie un scop legitim într-o societate democratică. Pentru a se produce o atingere, încălcare a demnității umane, ca drept constituțional protejat, declarațiile, obiect al prezentei petiții, ar trebui să întrunească elementele:

- un comportament manifestat în public, având caracter de propagandă sau de instigare la ură pe criteriul orientării sexuale,
- ori un comportament care are ca scop sau vizează atingerea demnității ori crearea unei atmosfere ostile, degradante, umilitoare sau ofensatoare îndreptate împotriva unui grup de persoane legat de apartenența la un grup – astfel cum prevede art. 15 din O.G. 137/2000, republicată.

22. Colegiul director constată că primele două condiții (să existe o prevedere legală și să se urmărească un scop legitim) pentru a fi acceptată o ingerință a statului sunt îndeplinite.

Necesitatea ingerinței

23. Rămâne de competența Colegiului director să stabilească dacă interferența în libertatea de exprimare „este necesară într-o societate democratică”.

24. În acest demers, Colegiul director analizează dacă există motive „relevante și suficiente” care să justifice ingerința în libertatea de exprimare din perspectiva unei „nevoi imperioase” („pressing social need”).

25. Identificarea unei „nevoi imperioase”, respectiv necesitatea oricărei restricții privitoare la exercițiul libertății de exprimare trebuie să fie stabilită într-o manieră convingătoare, iar **autorității naționale îi revine atributul evaluării existenței unei „nevoi imperioase” susceptibile de o anumită marjă de apreciere** (Corneliu Bârsan, Convenția Europeană a drepturilor omului, Comentariu pe articole, Vol. I., Ed. All Beck, București, 2005, pag. 801.) În conformitate cu principiul subsidiarității, statele membre dispun de o „margine de apreciere” în stabilirea limitării libertății de exprimare. Autoritățile statelor membre au un contact direct și permanent cu realitățile sociale și sunt primele care se pronunță asupra existenței unei „nevoi sociale presante”. Marginea de apreciere se va stabili potrivit standardelor minime ale CEDO. (vezi Handyside v. United Kingdom par. 48 și par. 49).

Elemente luate în considerare la stabilirea necesității ingerinței statului în libertatea de exprimare

26. În scopul de a determina dacă declarația obiect al prezentei sesizări constituie un discurs de ură, Colegiul va examina: **obiectivul urmărit de către partea reclamată, contextul în care a avut loc, conținutul afirmațiilor, rolul în societate al persoanei, autor al afirmației.**

Obiectivul urmărit de reclamată

27. Obiectivul urmărit de reclamat este important: a dorit acesta să disemineze prin postarea opiniei sale politice. În acest punct, Colegiul director nu analizează intenția de a discrimina a părții reclamate, acest aspect nu are relevanță în stabilirea unei fapte de discriminare.

28. Colegiul apreciază că, în speță, declarațiile părții reclamate au avut rolul de a informa publicul cu privire la opțiunea sa politică.

Contextul în care a fost făcută afirmația

29. Afirmațiile au fost făcute de partea reclamată în contextul alegerilor Prezidențiale.

30. Partea reclamată își exprimă propria opinie politică.

31. Astfel, Colegiul nu poate decât să constate faptul că în prezenta cauză nu s-a depășit sfera caracterului informativ care prezintă interes pentru opinia publică, cu privire la opțiunea politică a părții reclamate, neaducând atingere persoanelor de o anumită etnie.

Conținutul afirmației

32. „Am votat cu inima pentru un suflet de român. Am votat cu gândul la tot ce este românesc. La religia ortodoxă a strămoșilor, la limba în care am spus primele cuvinte, la tradițiile păstrate cu atâtea sacrificii.

Am votat pentru respectarea dreptului la opinie publică. Am votat împotriva urii.

Am votat pentru respectarea Constituției României pentru pluralism politic și pentru o țară în care fiecare român să își găsească locul. Am votat cu singurul candidat român de pe buletinul de vot, pentru că, astăzi, este despre România și despre viitorul ei.”

Modul în care au fost făcute afirmațiile

33. Colegiul director constată că exprimarea folosită în titlul articolului nu este cea mai fericită însă declarațiile din cuprinsul articolului nu sunt de natură a atinge o limită prin care să se încalce un drept fundamental, **încât dreptul la libertatea de exprimare să devină secundar.**

34. Una din principalele caracteristici ale democrației constă în posibilitatea pe care ea o oferă de a rezolva prin dialog, fără a se recurge la violență, problemele pe care le are de soluționat un stat, **chiar și atunci când acestea sunt extrem de dificile sau stânjenitoare, iar democrația se „hrănește” din libertatea de exprimare.** (ibidem, pct. 66).

35. Marginea de apreciere a statelor este semnificativ redusă (îngustă) atunci când autorul declarației este o personalitate, opiniile formulate având un larg impact.

36. Totuși, o ingerință a statului în această speță, prin constatarea și sancționarea faptei ca fiind o formă de discriminare, deci limitarea libertății de exprimare, ar constitui un exces, o limitare nejustificată, o măsură neproportională în raport cu pericolul social al faptei și cu scopul urmărit.

O ingerință a statului ar fi fost justificată dacă ar fi existat orice element de incitare expresă la ură pe criteriul etniei.

37. Reiterăm faptul că este esențial pentru persoanele publice ca atunci când se exprimă în public, să manifeste o responsabilitate corespunzătoare poziției lor.

Concluzii

38. Colegiul director, reiterează faptul că libertatea de exprimare constituie valoarea fundamentală a unei societăți democratice și plurale. Din această perspectivă, libertatea de exprimare are un rol substanțial în rândul drepturilor fundamentale cuprinse în Constituție și constituie trunchiul comun pentru exercitarea drepturilor fundamentale din sfera comunicării.

Exprimarea liberă a opiniilor politice, reprezintă condiția fundamentală a existenței unei societăți vii și capabilă de dezvoltare.

39. Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat, într-o formulă care este preluată aproape ca o clauză de stil în toată jurisprudența sa subsecventă în materie, că **“libertatea de exprimare, garantată de art.10 parag.1, constituie unul din fundamentele esențiale ale unei societăți democratice și una din condițiile primordiale ale progresului societății și împlinirilor personale. Subiect al paragrafului 2 al Articolului 10, Libertatea de expresie include „nu numai informațiile și ideile primite favorabil sau cu indiferență [de opinia publică] ori considerate inofensive, dar și pe acelea care offensează, șochează sau deranjează. Acestea sunt cerințele pluralismului, toleranței și spiritului deschis, fără de care nu există societate democratică.”** (CEDO, între altele, Lingens vs. Austria, Oberschlick vs. Austria, Sunday Times vs. U.K., Observer și Guardian vs. U.K., Castells vs. Spania, Thorgeirson vs. Islanda, Jersild vs. Danemarca, Goodwin vs. U.K., De Haes și Gijels vs. Belgia).

40. Curtea Europeană a Drepturilor Omului a fundamentat necesitatea protejării libertății de exprimare în primul rând pe valoarea pe care acesta o reprezintă ca mijloc pentru a asigura buna funcționare a unei societăți democratice.

41. Partea reclamată este deputat, astfel cele afirmate ar trebui analizate în contextul politic.

42. Având în vedere aceste aspecte, Colegiul director, cântărind pro și contra decide că a sancționa o afirmație politică care ține de opțiunea unei persoane de a vota un candidat sau altul, ar constitui o încălcare evidentă a libertății de exprimare.

43. În speța de față nu se impune interferența statului în limitarea libertății de exprimare.

44. **Pentru considerentele de mai sus**, având în vedere **obiectivul urmărit de către partea reclamată, conținutul declarațiilor, contextul în care a avut loc, rolul în societate a persoanei, autor al afirmației**, constatăm că în speță *„nu este necesară într-o societate democratică”* o ingerință în libertatea de exprimare, fapta sesizată nu constituie contravenție potrivit prevederilor art. 2 alin. (1) și art. 15 din O.G. 137/2000, republicată.

Față de cele de mai sus, în temeiul art. 20 alin. (2) din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, **cu unanimitate de voturi** ale membrilor prezenți la ședință,

COLEGIUL DIRECTOR

HOTĂRĂȘTE:

1. Faptele sesizate nu întrunesc elementele constitutive ale art. 2 alin. (1) coroborat cu art. 15 din O.G. 137/2000, republicată;
2. O copie a prezentei hotărâri va fi comunicată părților.

VII. Modalitatea de plată a amenzii

Nu este cazul

VII. Calea de atac și termenul în care se poate exercita

Prezenta hotărâre poate fi atacată la instanța de contencios administrativ, în termen de 15 zile de la data primirii, potrivit **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare, republicată și Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ.**

Membrii Colegiului Director prezenți la ședința de deliberări desfășurată în data de 20.05.2020 au fost: ASZTALOS CSABA FERENC – Membru, DINCĂ ILIE – Membru, GHEORGHIU LUMINIȚA – Membru, HALLER ISTVÁN – Membru, JURA CRISTIAN – Membru, LAZĂR MARIA – Membru, POPA CLAUDIA SORINA – Membru(online), SANDU VERONICA TATIANA – Membru

Prezenta hotărâre va fi comunicată în baza Ordinului Președintelui CNCD nr. 138 din 24.03.2020.

**ASZTALOS CSABA FERENC
Membru Colegiul Director,
Președinte CNCD**

Data redactării: 12.06.2020

Redactată și motivată: ACF/AA

Notă: Hotărârile emise de Colegiul Director al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării potrivit prevederilor legii și care nu sunt atacate în termenul legal, potrivit O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare și Legii 554/2004 a contenciosului administrativ, constituie de drept titlu executoriu.